

Masteroppgave i utøvende musikk

Fakultet for kunstfag
Høgskolen i Agder - Våren 2007

Visuell orientering som metode for gitarspill

Per Endre Jakobsen

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for temavalg	1
1.2 Formål	1
1.3 Problemstilling og avgrensninger	1
2.0 Valg av metoder og teorier	2
3.0 Musikkoder og fagbegrep	3
3.1 Visuell	3
3.2 Metode	4
3.3 Språk	4
3.4 Teori	4
3.5 Gitar	4
3.6 Musikk	4
3.7 Forskning	5
4.0 Tonene på gitaren	5
4.1 Oktaver	7
4.2 C major	9
4.3 D dorisk/ C major	9
4.4 E frygisk/C major	10
4.5 F lydisk/C major	11
4.6 G mixolydisk/C Major	11
4.7 A eolisk/C major	12
4.8 B lokrisk/C major	12
4.9 C Ionisk	13
4.10 C Dorisk	13
4.11 C Frygisk	14
4.12 C Lydisk	14
4.13 C Mixolydisk	15
4.14 C Eolisk	15
4.15 C Lokrisk	16
4.16 E Pentaton skala	17
4.17 Stemming	18
5.0 Introduksjon	19
5.1 Visuell orientering med DVD	19
5.2 Videoinformasjon	20
6.0 Undersøkelse del I	24

6.1 Intervju 1 Stian Carstensen	24
6.1.1 Biografi/diskografi	24
6.1.2 Intervju	25
6.2 Intervju 2 Rolf Kristensen	28
6.2.1 Biografi/ diskografi:	28
6.2.2 Intervju	28
6.3 Intervju 3 Nils Olav Johansen	31
6.3.1 Biografi/ diskografi:	31
6.3.2 Intervju	32
7.0 Sammenfatning og analyse av intervjuer del II	35
8.0 Konklusjon	41
9.0 Kilder	42
9.1 Litteraturliste	42
9.2 Internettadresser	42
10.0 Vedlegg	43

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for temavalg

Jeg vil i denne oppgaven undersøke om gitaren er et visuelt instrument i forbindelse med undervisning og musisering. Da dette er et utøvende masterstudie har jeg avgrenset meg til å skrive om den utøvende delen. Jeg har ved flere anledninger brukt video som et redskap når jeg har fått gitarundervisningen av min gitarveileder Nils Olav Johansen. Jeg har med andre ord gjort videoopptak av gitartimene siden det visuelle er av stor betydning. Dette har vist seg å være til stor hjelp for meg med tanke på gitarspill. Jeg har ikke lagt ved en analyse av disse opptakene, siden dette ikke er en musikalsk analyseoppgave. Det har likevel vært viktig å analysere opptakene for egen interesse og kunnskap. Dette har jeg bearbeidet og utviklet slik at det passer til mitt eget gitarspill. Video prosessen viste seg etter hvert å være effektiv og en god metode for min visuelle orientering.

1.2 Formål

Målet er å kunne anvende og videreutvikle ”visuell orientering som metode for gitarspill”. Vinklingen av besvarelsen vil være mot improvisasjon siden det har en stor plass i jazzen.

1.3 Problemstilling og avgrensninger

Gitarens anatomi og tonene på gitaren leder meg inn til ”visuell orientering som metode for gitarspill”. Nils Olav Johansens gitarkunnskaper er omfattende og spennende. Jeg har valgt å fordype meg i hans teorier med tanke på ”visuell orientering som metode for gitarspill”. Grunnleggende prinsipper fra Bjørn Kruse er også tatt med for å vise hvordan man kan fargelegge med tre og fireklanger. Videre ønsker jeg ikke å bli en kopi av min veileder, men jobbe med egenutvikling og selvrealisering, noe som jeg også viser i videoen.

Jeg har valgt å

- kort vise gitarens anatomi med toner, oktaver, kirketonearter og pentatone skaler.
- intervju utøvende musikere.
- lage en egen produsert video på 30 minutter siden dette er et utøvende studium.

2.0 Valg av metoder og teorier

Jeg har valgt **videoinnspilling** som en sentral løsning i og med at det får fram den **visuelle metoden** på gitaren. I tillegg har jeg valgt **tre intervjuer**. Jeg bygger mine teorier på fem år tidligere konservatoriestudier ved rytmisk linje ved HiA, og samtaler med Nils Olav Johansen. Ideene til Nils Olav er ikke skrevet ned i bokform, og av den grunn har formidlingen foregått ved muntlig overlevering. Videoen på 30 minutter viser hvordan man kan tenke visuell orientering som metode for gitarspill. Tonene på gitaren viser gitarens anatomi. Gitarens anatomi er også årsaken til at det lar seg gjøre med en ekstrem visuell orientering.

Jeg har som sagt også valgt å bruke intervjuer som metode for min undersøkelse på området. Dette vil belyse spørsmålene rundt dette temaet. ”Musikere er ikke kjent for å være av den skriftlig rase”. Etter intervjuet vil jeg sammenfatte og analysere svarene, derav del 1 og del 2.

Del 1: Intervjuet består av 10 spørsmål som jeg synes er relevante i forbindelse med oppgaven min. Tankeprosesser og fakta knyttet til en utøvers filosofiske bevisste og ubevisste tankegang. Derfor har også noen av spørsmålene en del likhetstrekk. Det er av den grunn heller ikke påkrevd at intervjuobjektene svarer like fylldig eller besvarer alle spørsmålene.

Del 2: Jeg vil nå sammenfatte og analysere svarene som jeg har fått. I tillegg vil jeg se om spørsmålene som ble besvart bør analyseres eller om de gir grunnlag for nærmere studie. Jeg vil også sammenligne eget ståsted som gitarist opp imot intervjuobjektene.

Jeg skiller mellom teori og metoder på følgende måter:

- Teori: Hvordan fungerer det?
- Metode: Arbeidsredskapet for å finne ut hvordan det fungerer?

Jeg har valgt å intervju tre erfarne gitarister, hvorav noen av dem også er aktive innen undervisning. Noen er også meget aktive med tanke på undervisning. Jeg mener dette er en god metode for å besvare oppgaven siden gitaristene som jeg velger å intervju er av høy klasse.

Jeg anser useriøse svar som minimale i og med at intervjuobjektene er seriøse gitarister og mennesker som er svært interessert i gitarspill. Jeg er klar over at enhver metode har sine begrensninger og hull. I mitt tilfelle jobber jeg med avgrensning. Derfor bare tre intervjuobjekter og 10 spørsmål. To av intervjuene er gjennomført ved personlig oppmøte hvorav ett er via mail/tlf.

3.0 Musikkoder og fagbegrep

Mange gitarister vet ikke helt hva ulike tonearter innebærer i og med at gitaren er et ekstremt visuelt instrument. Ved første møte eller øyekast kan den virke rotete og uoversiktlig. Gitaren er et ”pugge” instrument. Har man lært seg C-dur skala på gitaren så ”vips”, er det bare å flytte to bånd opp så kan man D-dur skalaen. Piano som er et lineært instrument krever ny fingersetting for å klare å spille D-dur skala som har to kryss. Så er det andre ting som er lett på piano som ikke er fullt like lett på gitar. For eksempel prima vista spill. Tonen C ligger på samme plass på hele pianoet. På gitaren er den på ulike bånd ettersom man skifter strenger.

3.1 Visuell

Kommer av latin visus, syn eller synsevne. Dette har med synet eller synssansen å gjøre, som oppfattes med synet. Visuell hukommelse er hukommelse som er knyttet til synssansen.

” Evnen til å huske det man har sett er bedre enn å huske det man har hørt ”. Men det finnes ingen regler uten unntak.

3.2 Metode

Kommer av gresk methodos.

- Veien mot målet.
- En planmessig fremgangsmåte for å løse et problem.
- Eller oppnå et resultat osv...

3.3 Språk

Språk er et system som er brukt av mennesker til blant annet tenking og kommunikasjon, og består av tegn. ”Musikk blir ofte omtalt som et språk”. Alle folkeslag har språk som står på samme utviklingsstadium og er påfallende likt oppbygd. Det finnes ca. 5000 språk i verden. De deles i språkfamilier og språktyper. Ingen dyrearters kommunikasjonssystem kan sammenliknes med menneskenes språk, som bl.a. har en grammatikk. Den gjør det mulig å lage uendelig mange setninger.

3.4 Teori

Kommer av gresk theoria, som betyr betraktning.

1. System av læresetninger til forklaring av kjensgjerninger.
2. Hypotese som er bekreftet av iakttakelser.
3. Noe som er forutsatt tankemessig (teoretisk), mots. i praksis.

3.5 Gitar

Opprinnelig et klimpreinstrument som består av en kasse med flat bunn, hals med gripebrett og seks strenger. Stammer etter alt å dømme fra den greske kithara.

3.6 Musikk

(Kilde: Caplex.net) Musikk kommer fra gresk: musike. (oppr. enhver kunstart som oldtidens greske muser beskyttet.) Senere ble det betengnet på tonekunst.

I europeisk musikk finnes som hovedregel tre elementer:

- Det første er melodi. Det vil si veksel i tonehøyde.
- Det andre er rytme. Det vil si veksel i tonevarighet.
- Det tredje er harmoni. Det vil si tonekombinasjon.

I moderne musikk er disse regler ikke ubetinget gyldige.

3.7 Forskning

Kan være:

- Granskning
- Observasjon
- Studier
- Undersøkelse
- Vitenskap.

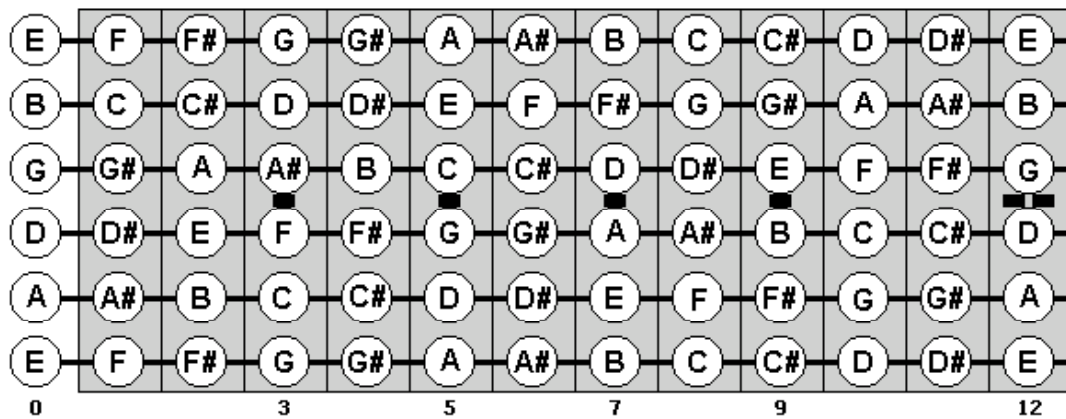
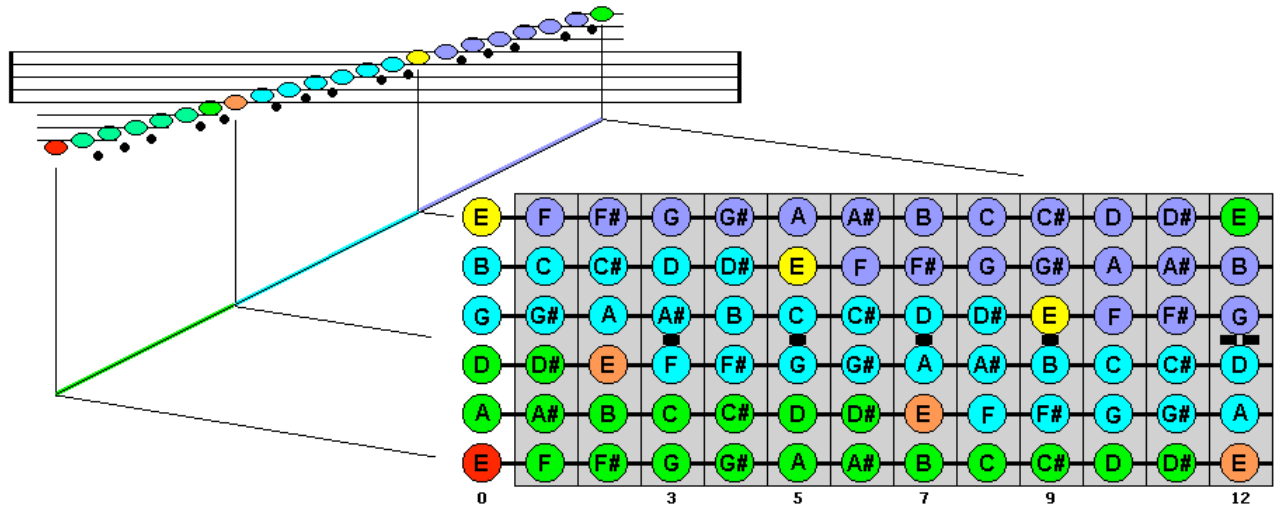
4.0 Tonene på gitaren

Gitarens anatomi er årsaken til den visuelle orienteringen. Ved å lære seg tonene til for eksempel C dur skalaen i en posisjon vil man kunne flytte rundt denne posisjonen/boksen og spille de andre dur skalaene uten å måtte lære seg en ny fingersetting. Selv jobber jeg ofte med 5 bokser uten at det behøver å være noen regel. Dette for å kunne orientere meg på gitarhalsen. Inndelingen av gitarhalsen kan foregå ved farger som vist nedenfor. Man kan dele den inn i forskjellige posisjoner/bokser etter som man selv vil, noe som er grunnleggende i innlæringen av for eksempel syvtoner dur skala eller fem tone pentaton skala. Gitaren er et rotete instrument med første øyekast. Dette fordi tonene ikke ligger på samme plass som de gjør ved et piano. De forandrer seg fra streng til streng. Unntaket er ytterstrengene som begge er E. I tillegg vil det være hensyn å ta ved ulike typer stemminger.

- Den grønne fargen viser oversikt fra mørk E streng og opp en oktav. Oktaven strekker seg fra dyp E streng til E på D strengen.
- Den blå fargen viser E opp til neste oktav fra A strengen til B strengen.

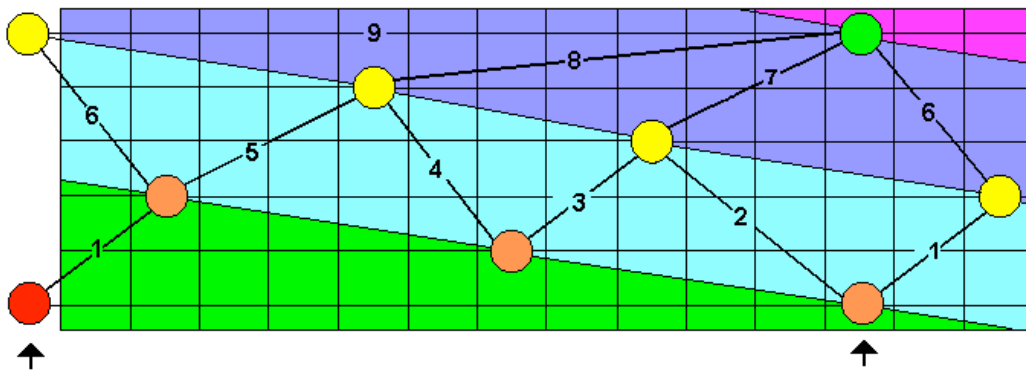

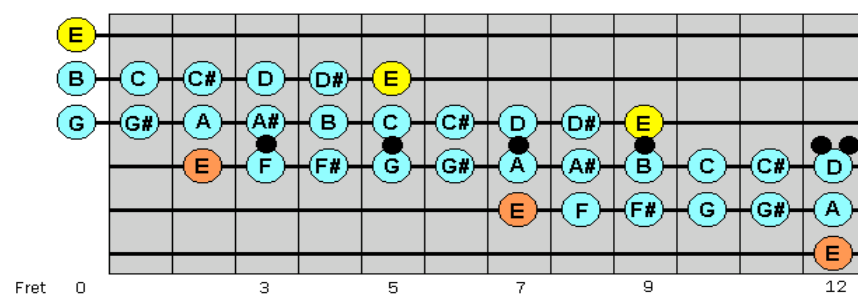
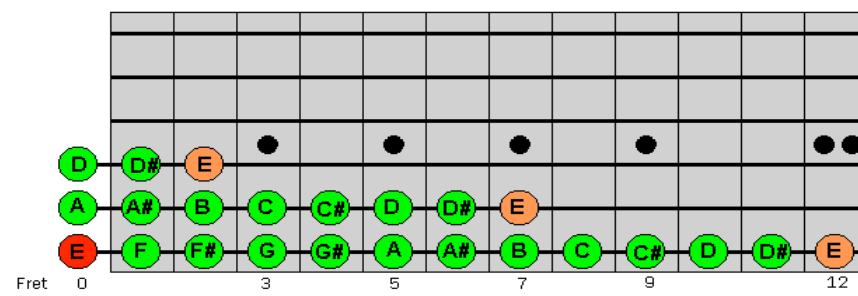
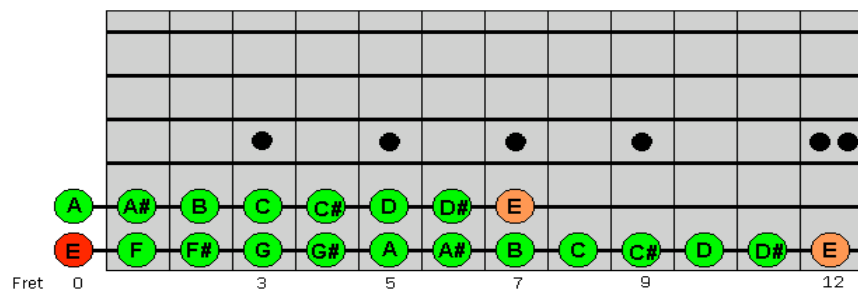
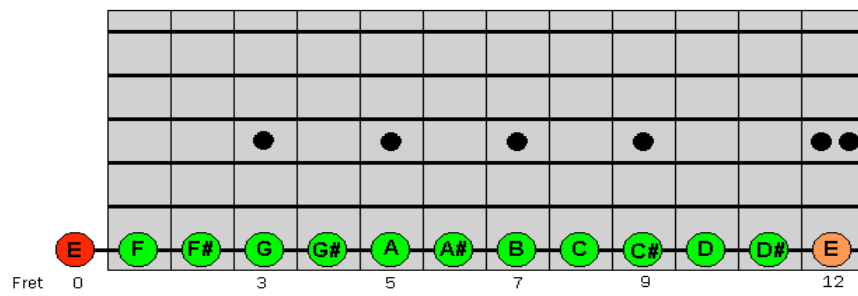
- Den lilla fargen viser E videre opp en oktav fra G strenge til den lyse E strengen.

4.1 Oktaver

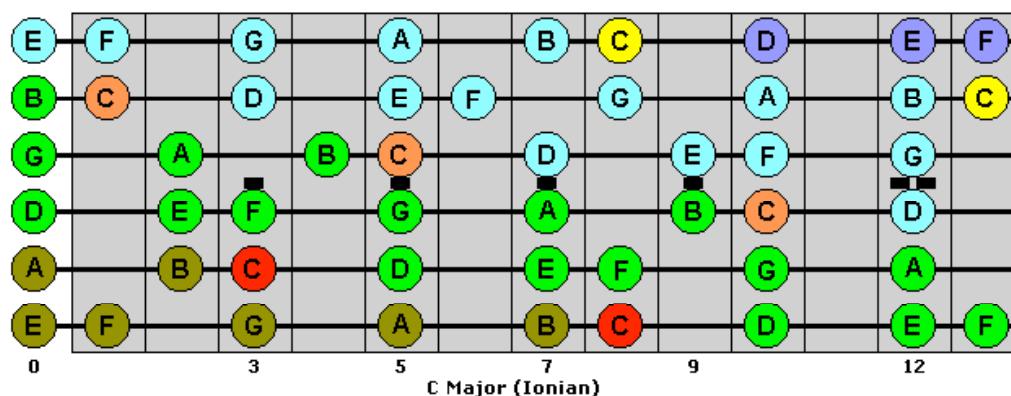
Her ser man E i oktaver og fargene viser det samme som forrige figur. Gitaristen Allan Holdsworth jobber muligens med farger i følge Stian Carstensen. På grunn av nødvendige avgrensning til oppgaven, samt en genuin interesse for utvikling av eget gitarspill har jeg valgt å ikke gå inn på Allan Holdsworth. Han er heller ikke tilgjengelig i like stor grad som Nils Olav Johansen som jeg har valgt som veileder. Videre kommer tre figurer som viser E i oktaver på en streng osv.. som beskrevet tidligere.

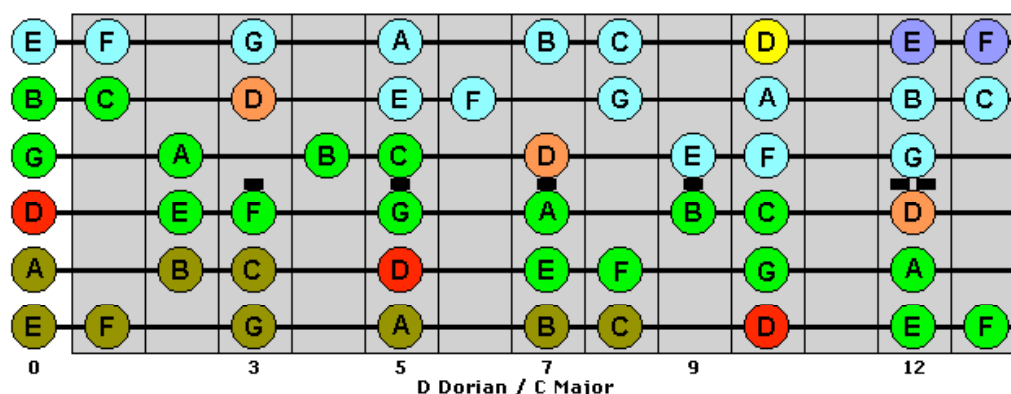
4.2 C major

Her kan vi se tonene til C major. Fargekodene beskriver C major i de ulike oktavene på gitarhalsen.

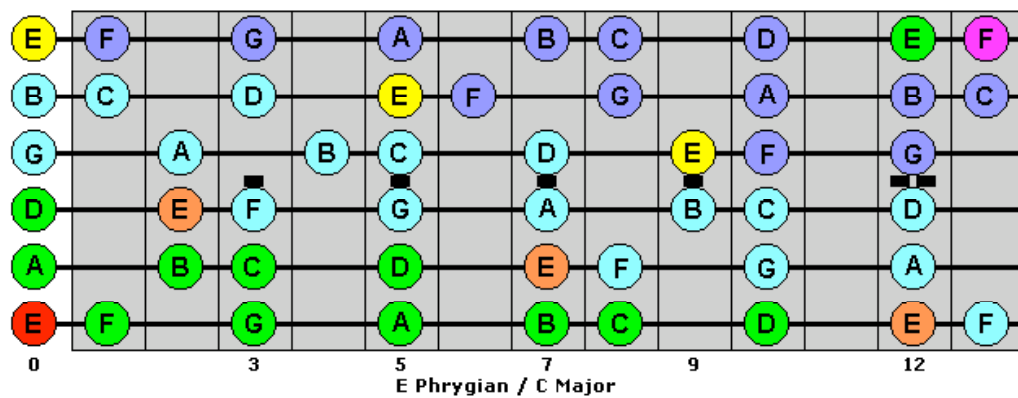
4.3 D dorisk/ C major

Her kan vi se tonene til D dorisk. D dorisk er de samme tonene som C-dur skalaen bare spilt ut fra D som grunn tone. Fargekodene beskriver D dorisk i de ulike oktavene på gitarhalsen.

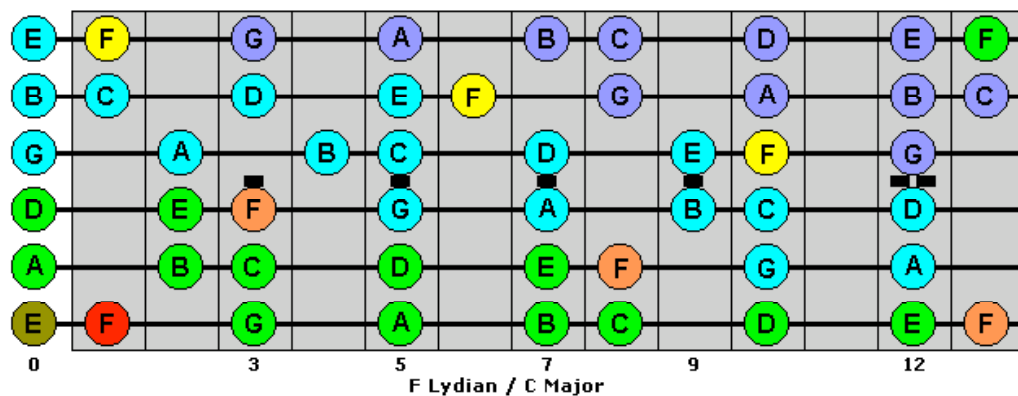
4.4 E frygisk/C major

Her kan vi se tonene til E frygisk. E frygisk er de samme tonene som C major bare spilt ut fra E som grunn tone. Fargekodene beskriver E frygisk i de ulike oktavene på gitarhalsen.

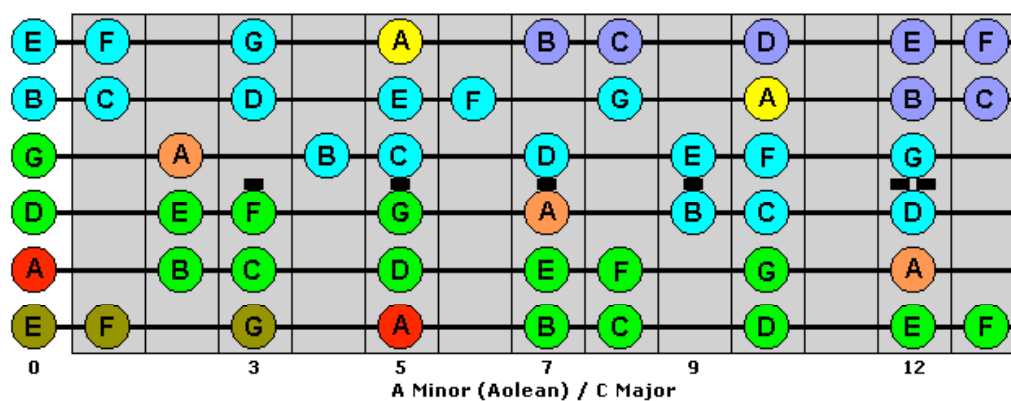
4.5 F lydisk/C major

Her kan vi se tonene til F lydisk. F lydisk er de samme tonene som C major bare spilt ut fra F som grunn tone. Fargekodene beskriver F lydisk i de ulike oktavene på gitarhalsen.

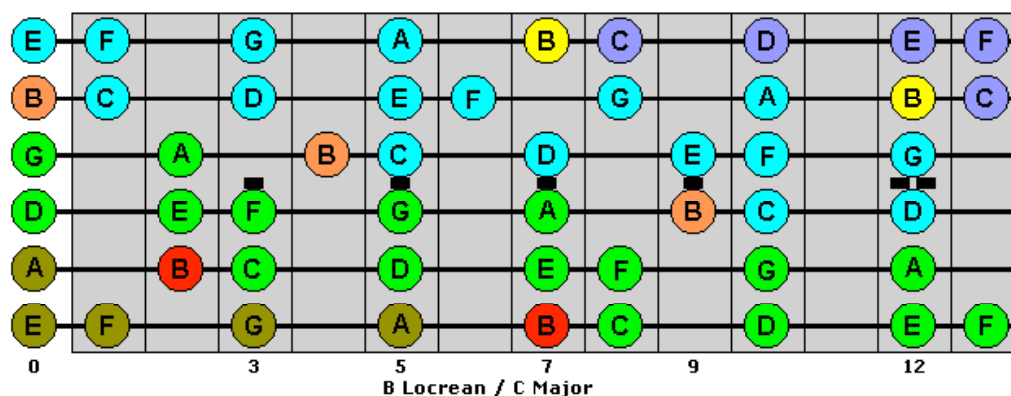
4.7 A eolisk/C major

Her kan vi se tonene til A eolisk. A eolisk er de samme tonene som C major bare spilt ut fra A som grunn tone. Fargekodene beskriver A eolisk i de ulike oktavene på gitarhalsen.

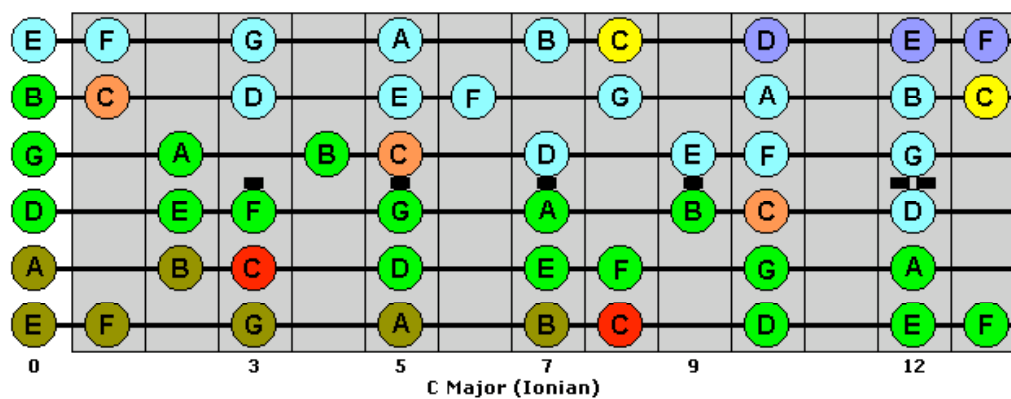
4.8 B lokrisk/C major

Her kan vi se tonene til B lokrisk. B lokrisk er de samme tonene som C major bare spilt ut fra B som grunn tone. Fargekodene beskriver B lokrisk i de ulike oktavene på gitarhalsen.

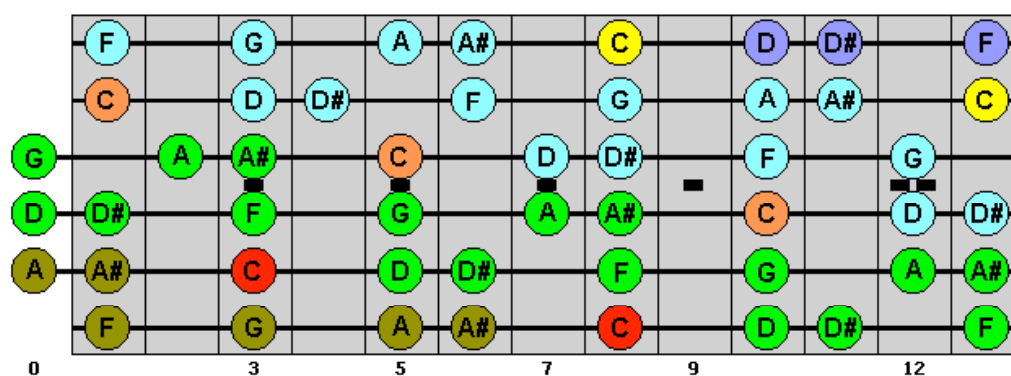
4.9 C Ionisk

Her ser man C ionisk. Fargekodene viser de ulike oktavene til C ionisk.

4.10 C Dorisk

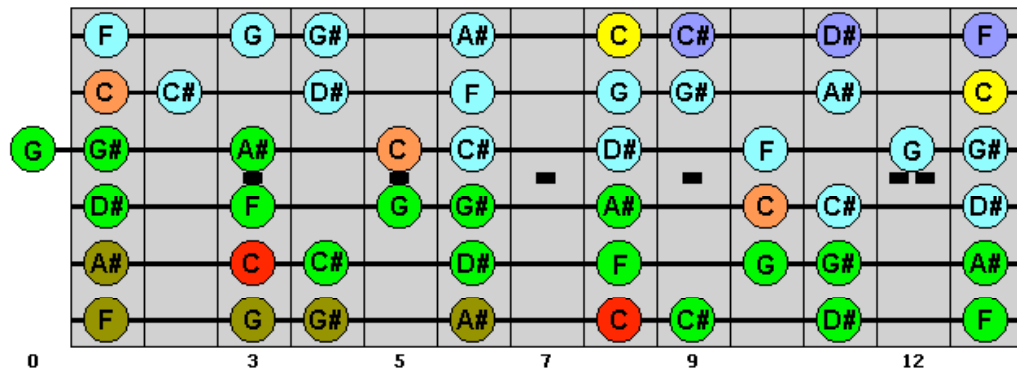
Her ser man C dorisk. Fargekodene viser de ulike oktavene til C dorisk.

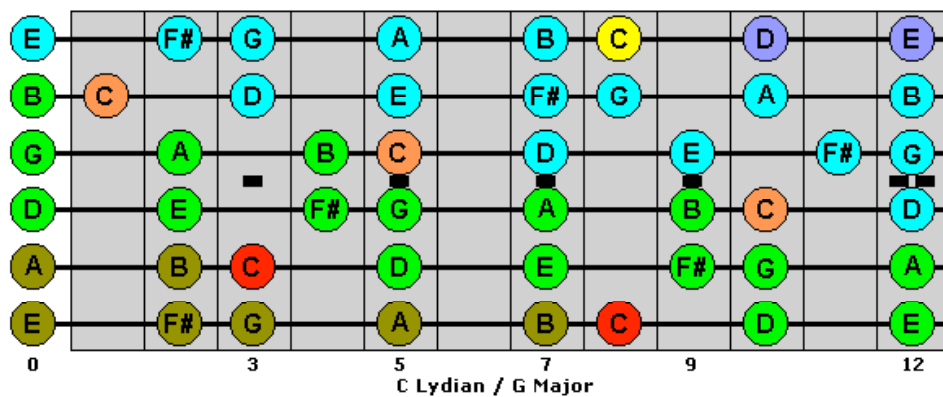
4.11 C Frygisk

Her ser man C frygisk. Fargekodene viser de ulike oktavene til C frygisk.

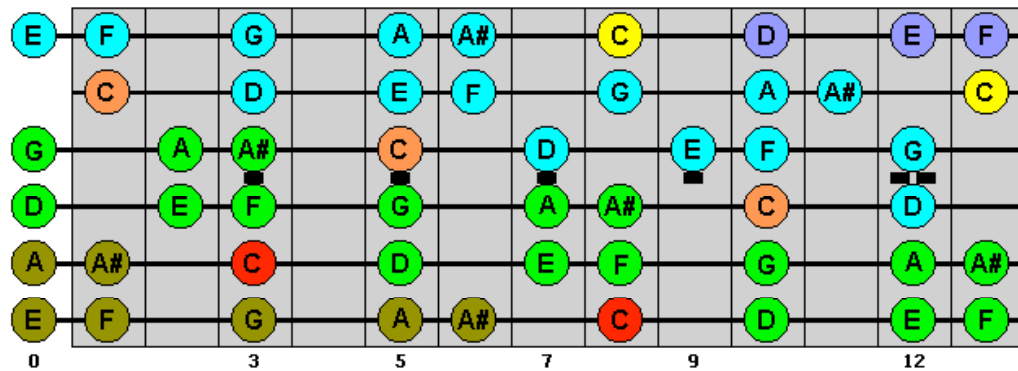
4.12 C Lydisk

Her ser man C lydisk. Fargekodene viser de ulike oktavene til C lydisk.

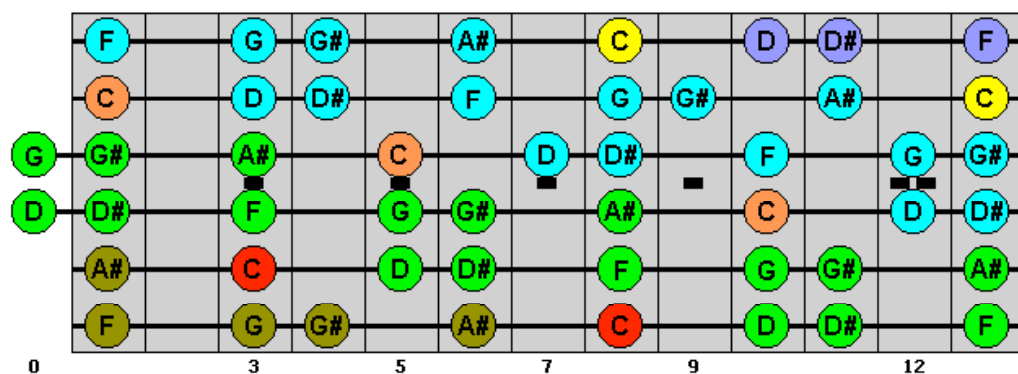
4.13 C Mixolydisk

Her ser man C mixolydisk. Fargekodene viser de ulike oktavene til C mixolydisk.

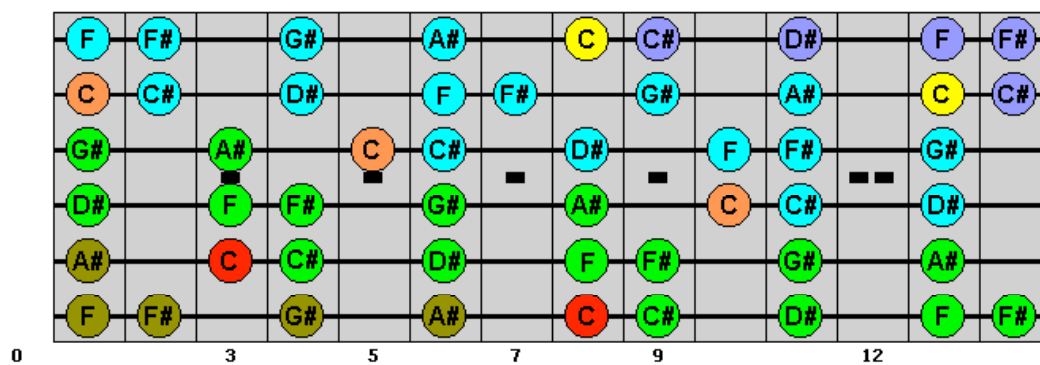
4.14 C Eolisk

Her ser man C eolisk. Fargekodene viser de ulike oktavene til C eolisk.

4.15 C Lokrisk

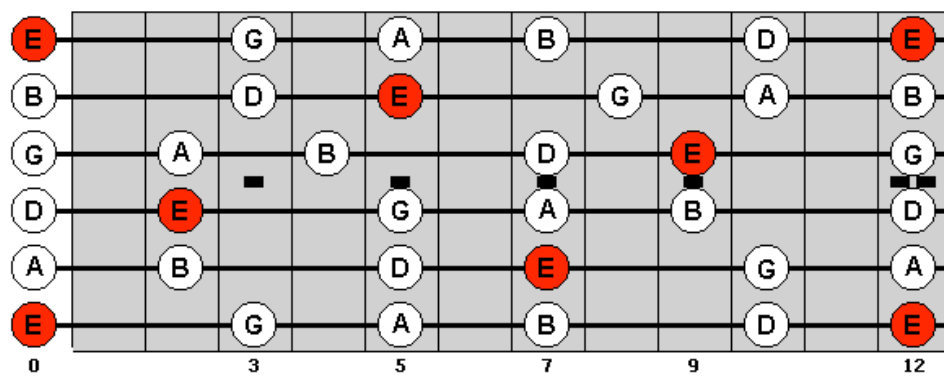
Her ser man C lokrisk. Fargekodene viser de ulike oktavene til C lokrisk.

4.16 E Pentaton skala

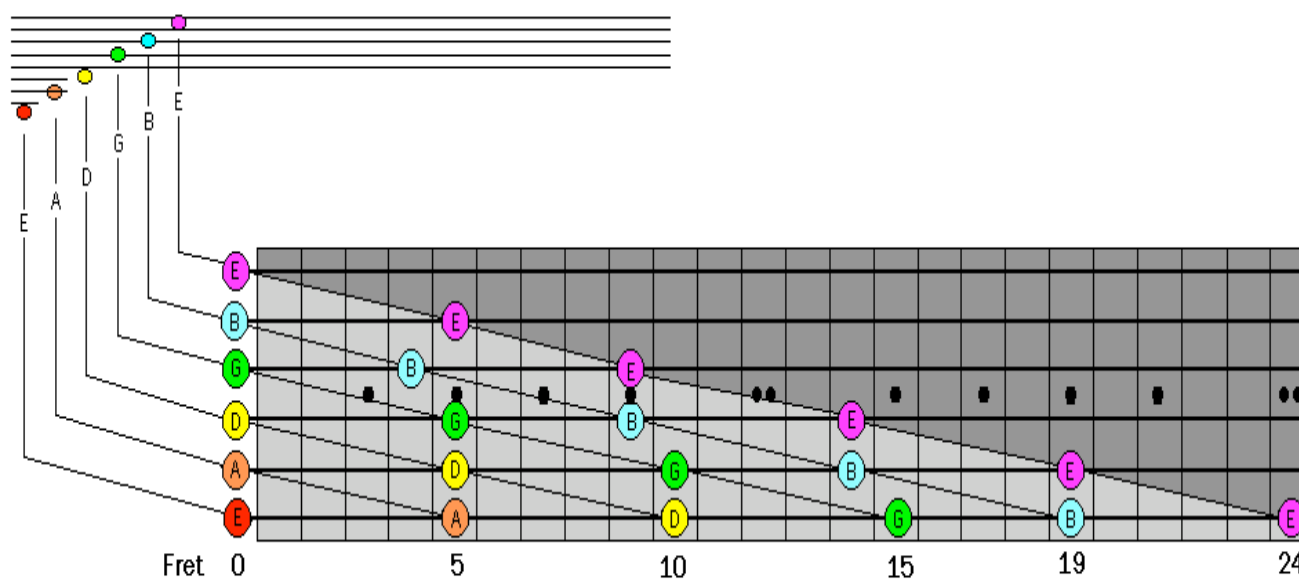
Her ser man E pentaton skala og oktavene til E er merket med rødt. Gitaren kan virke rotete med første blick siden tonen skifter posisjon fra streng til streng. (noe som den ikke gjør ved et lineært instrument som piano). Unntaket for gitar er E strengene hvor tonene ligger parallelt med hverandre og eventuelt ulike stemminger av gitaren.

Billetten til gitarspill ligger i å visualisere/memorere disse ulike figurene som jeg har vist. Etterpå har ikke en gitarist like mye jobb som for eksempel en pianist med tanke på ny fingersetting når det kommer til de ulike toneartene.

4.17 Stemming

Stemming av gitaren kan foregå på mange måter. Som for eksempel stemmeboks, stemme til piano...osv Dette er ikke noen fasit angående stemming. Her kommer bare et forslag. Tonen A som er oransje finnes det 2 stykker av. De skal klinge likt med hverandre. Det vil si løs A på A strengen og A i femte bånd på E strengen skal klinge likt...osv

5.0 Introduksjon

Jeg har tidligere gått fem år på rytmisk linje ved musikkonservatoriet i Kristiansand før jeg startet på masteroppgaven. Den teoretiske og utøvende bakgrunnen min bygger naturligvis på disse årene. Under masterstudiet ble jeg kjent med miljøet utenfor musikkonservatoriet og det er nettopp det som har ført meg inn i undringen av ”visuell orientering som metode for gitarspill”. Den visuelle orienteringen har aldri vært fremmed for meg men nå har jeg fått en fin mulighet til å fordype meg og undersøke ideen litt nærmere.

5.1 Visuell orientering med DVD

I og med at jeg skriver om ”visuell orientering som metode for gitarspill” er det også naturlig å vise dette visuelt selv om vi snakker om lyd. Videoen er også spilt inn uten klipping og redigering noe som også er sjarmen med ”øyeblikket” og improvisert jazzmusikk. Video er en utmerket metode med tanke på musikkfenomenologi og persepsjon.

Musikkfenomenologi vil si analyse av sansefenomenene:

- Øynene
- Ørene
- Huden
- Kroppen

Musikalsk persepsjon:

- Hvordan hjernen tolker all lyd informasjon
- Hvordan hjernen leter etter struktur

For eksempel berører vi plastikk, metall, papir etc.. så kjenner hjernen igjen materialet. Setter vi på musikk kjenner hjernen igjen ulike stilarter. (jazz, pop, rock osv..

- Intra musikalske: Det vil si fra et partitur, transkribering, intervall, akkorder, melodi, skalaer, harmonikk, form ..
- Extra musikalske: Groove, time, driv, sving, intensitet, det tar av, fraserings, humor, trøkk, visuelle ting, kroppsspråk..

5.2 Videoinformasjon

En tidlig utgave av videoen ble vist til professor Per Kjetil Farstad og første lektor Knut Tønsberg ved en veiledningstime. Begge veilederne var positive til videoen og sa i tillegg at videoen behøver ingen forklaring i og med at jeg forklarer underveis. Dermed tar jeg en kort innføring av innholdet i videoen.

- Jeg har valgt **G-moll** som komp gjennom hele videoen for å vise den visuelle metoden opp imot en fast substans. Noe som er viktig for å høre enklere/tydeligere effekten av ideene mine.
- Deling av gitaren er første temaet i videoen, det vil si hvordan man billedlig kan lage musikk med å tenke seg en skrå strek på gitaren. Man kan analysere dette i ettertid om det skulle være ønskelig, for så å finne ut at i akkurat dette tilfellet ble det spilt kvint intervaller.
- Jeg har valgt å starte på tonen G siden tonaliteten er G-moll. Så går jeg skrått oppover gitaren. Kompet bygger som sagt på en vamp i G-moll. Disse tonene som kommer skrått på gitaren blir da utgangspunktet for musikken eller språket som blir presentert i gitarspillet. Dersom man velger å flytte denne figuren og ta et nytt utgangspunkt vil man selvfølgelig få nye klanger inn mot kompet som fortsatt er G-moll.
- Selv mener jeg at ”Gitaren er et ekstremt visuelt instrument mens for eksempel piano er et lineært instrument og dermed visuelt i mindre grad”.
- Etter å ha testet ut linjen som deler gitaren skrått lager jeg nå et kryss. Dette er et lite kryss som selvfølgelig kan varieres i størrelse. Jeg får to grunntoner

pluss et tritonus intervall den ene veien. Det andre krysset blir store terser. Dette krysset flyttes rundt slik man selv ønsker. Ulik posisjonsskifting på gitaren vil selvfølgelig gi variasjon i gitarspråket inn mot kompet i G-moll, noe som også kan analyseres dersom dette er ønskelig. Jeg har valgt å flytte det rundt i heltoner, men det er ikke noe fasit på hvordan krysset bør flyttes. Krysset kan også varieres i størrelse. Jeg viser nå et utstrekt kryss med ide i mitt første kryss, og da vil man få kvint intervaller den ene veien og moll terser den andre veien. Krysset kan også bestå av "string skipping" det vil si man hopper over en streng. Med andre ord viser det seg å være er det utallige variasjoner av visuell orientering. Som kryss, skrå linjer, streker eller vi kan kalle det bilder på gitaren som man kan utrykke seg musikalsk gjennom og videre overlate til fantasien.

- Tar man for seg de store tersene og spiller de videre i oktaver har man enda en ny løsning for visuell orientering som metode for gitarspill.
- Det blir ofte nevnt "*Less is more*" i musikkmiljøer. Det er en "oppbrukt" klisje som stadig dukker opp og som viser seg å være riktig gang på gang.
- De som vokser opp i dag er en dessert generasjon. Alt er tilgjengelig og det er bare å forsyne seg. I en slik situasjon er det like viktig og beskytte seg. Dette fordi man rett og slett blir uvel av for mye dessert. Det er bra å ha mange løsninger i gitarspill men det er minst like viktig å følge opp ideene. Det jeg mener er at når man sitter på mye informasjon og kunnskap er det uhyre viktig å bruke den riktig. I musikken kan det være "*Less is more*" i noen tilfeller.
- Denne kryss eller linjetenkningen som jeg har valgt å ta som eksempel for oppgaven kan settes inn i et system. Det kan være å tilpasse den kirketonearter eller for eksempel en pentaton skala.
- Fireklanger er elementær tenkning spesielt hos pianister. Ideen er genial for gitar i og med at man slipper jobben med tonearter i mer eller mindre grad. Siden dette ikke er en musikalskanalyseoppgave velger jeg å ikke legge ved

noter på hvordan klangene nedenfor blir til. Det er i tillegg elementær tenkning som jeg har med meg fra tidligere år på musikkonservatoriet. Poenget med fireklange er at når de er memorert i en posisjon kan man bruke det for å orientere seg visuelt på gitaren i ulike tonearter. Det samme gjelder treklanger. Treklange gir et enda strammere musikalsk uttrykk. Klangene nedenfor egner seg ypperlig for solospill og som fargelegging av akkorder. Systemet er interessant i og med at det er like aktuelt begge veier. For enkelhetsskyld er eksemplene vist med tre og fireklanger i akkordene uten fargelegging.

- ⇒ Ønsker man en nierklang på en G moll akkord spiller man Bbmaj7.
- ⇒ Ønsker man en elleveklang på en G moll akkord spiller man Dm7.
- ⇒ Ønsker man en trettenklang på en G moll akkord spiller man Fmaj7.
- ⇒ Ønsker man en nierklang på en G7 akkord spiller man Hm7b5 eller Dm6.
- ⇒ Ønsker man en elleveklang på en G7 akkord spiller man Dm7.
- ⇒ Ønsker man en trettenklang på en G7 akkord spiller man Fmaj7.
- ⇒ Ønsker man en tretten#elleveklang på en G7 akkord spiller man Fmaj7#5 og denne klangen kan også linkes mot store terser fra A. Det vil si en treklang med tonene A, C# og F og det musikalske uttrykket blir strammere.
- ⇒ Ønsker man en nierklang på en Gmaj7 akkord spiller man Hm7.
- ⇒ Ønsker man en #elleveklang på en Gmaj7 akkord spiller man Dmaj7.
- ⇒ Ønsker man en tretten#elleveklang på en Gmaj7 akkord spiller man F#moll7.

- Tre og fireklangstenkning resulterer til et selvstendig og sterkt uavhengig musikalskspråk. Ettersom hvor man plasserer klangene vil man få ulike harmonier. Jeg har jeg valgt nier, elleve og tretten som et grunnleggende eksempel. ”Visuell orientering som metode for gitarspill” passer lett til improvisasjon eller musikerens egen fantasi. Det finnes utallige måter å tegne/tenke linjer, kryss eller ulike mønster. Man kan også benytte seg av ”string skipping” som betyr å hoppe over en gitarstreng eller egne komponerte visuelle løsninger. Selv har jeg kommet frem til hvor viktig det er å følge opp ideer samt få frem melodiske løsninger slik at ”visuell orientering som metode for gitarspill” blir en verktøykasse.

Videre snakker videoen for seg selv i og med at jeg forklarer alt underveis. Noe som ble positivt påpekt ved en tidligere veiledningstime.

6.0 Undersøkelse del I

6.1 Intervju 1 Stian Carstensen

6.1.1 Biografi/diskografi

Stian Carstensen studerte jazzmusikk ved Trøndelag musikkonservatorium fra 91-93 med gitar som hovedinstrument. Under studietiden var han med på å danne bandet Farmers Market i 92. Stian har spilt inn 3 plater med bandet i tillegg har han deltatt på over 100 plateinnspillinger i inn og utland og turnert i hele Europa, USA og Japan. I 98 reiste han til Kentucky for å lære å spille banjo/studere tradisjonsmusikk fra Appalachian fjellene. Han har også spesialisert seg innen både amerikansk bluegrassmusikk og øvrig tradisjonell amerikansk musikk. Stian har de 15 siste årene tilbrakt mye tid i Bulgaria for å lære om bulgarsk folkemusikk. Fra 99-01 hadde han et 2 årig statsstipend for å forske på bulgarsk polyfoni og rytmikk.

Han skrev i 98 musikk til en bestillingskonsert på Vossajazz med bl.a Django Bates(UK), Ernst Reijseger(NL) og et bestillingsverk på Dølajazz, Lillehammer 99.

Stians søken etter den genuine musikken fra forskjellige steder i verden samt hans sterke forkjærlighet for den europeiske kunstmusikk resulterte i soloalbumet "Backwards into the backwoods"(2003). Her kan vi høre elementer fra både øst-europeisk rytmikk musikk, klassisk musikk, jazz og bluegrass. Albumet fikk topp anmeldelser i tidsskrifter og aviser som "The Guardian", "Downbeat", "The Wire", i tillegg til de største norske avisene. Den nederlandske avisa "De Volkskrant" skrev; Stian Carstensen is reinventing music". Han har også laget tre plater med tatersangeren Elias Akselsen. Stian rakk også å spille flere konserter med den verdenskjente saksofonisten Michael Brecker. Stian Carstensen har også skrevet musikk til oppsetning av "Det gode menneske fra Sezuan" av B.Brecht på Oslo nye teater(2002), og til Otto Jespersens suksessforestilling "Stolt, hvit og vanskelig". I tillegg til dette jobber han nå med en ny plate med sitt band Farmers Market som kommer ut på det prestisjefylte plateselskapet IPECAC.

6.1.2 Intervju

1. Kan man spille visuelt på gitar?

Ja, men først vil jeg si at øret er viktigere enn øyet i mitt tilfelle. Det er nok et resultat av mange år med spilling som gjør seg gjeldende. Etter hvert ligger det "automatisert" i fingrene. Den visuelle greia er viktig, men man må passe seg slik at det ikke blir mekanisk. Mange musikere benytter seg av den visuelle metoden. Gitar og andre instrumenter som for eksempel trekkspillet er symmetriske. Øret står likevel i sentrum for min del. Jeg ønsker å ha fokus på det organiske. En del rockere bruker for eksempel tabulatur, men selv er jeg ikke så glad eller opptatt av det. Jeg er heller ikke så opptatt av malerier eller det visuelle... men mer opptatt av lyd.

2. Kan man spille visuelt på andre instrumenter?

Ja, helt klart. For eksempel trekkspill som jeg nevnte tidligere. Fløyte og trumpet er nok ikke visuelt i samme grad. Det har nok å gjøre med anatomien til det enkelte instrument.

3. Er visuelt gitarspill mer brukt blant nybegynnere enn viderekommende?

Ja, det mener jeg. Det er viktig for nybegynnere å lære å se hvor man er på instrumentet og dermed kan de kjenne seg hjemme. Orientering er uhyre viktig for å bli kjent med instrumentet.

4. Var din inngangsport til gitarspill visuell?

Nei, det var det ikke. Rockegitaren og rockemusikken var min innfallsport. Det at musikken låt tøft var viktig for meg i starten. Black Sabbath, Judas Priest og den type musikk var inngangsporten. Pappa spilte også gitar, så jeg har alltid hatt det rundt meg. Etter hvert ble det mer avansert gitarspill som Stevie Vai osv...

Jeg må fortelle en morsom historie: Jeg hadde en Pat Metheny skive som jeg hørte og lærte mye av. Det skulle vise seg at jeg hadde lyttet til den ved feil hastighet over en halvårsperiode, og dette gjorde sitt til at jeg fikk en litt uortodoks innfallsvinkel til hastighet i og med at jeg prøvde å lære å spille det jeg hørte, noe som var en formidabel teknikkøvelse jeg har dratt mye nytte av til dags dato.

5. Hva er din nåværende framgangsmåte for gitarspill?

Det er egentlig litt vanskelig å svare på. Jeg spiller en del andre instrumenter som gjør at jeg har et alternativt utgangspunkt for å spille gitar. Jeg prøver å ikke å tenke spillemåter som er typisk for gitarister. Har spilt banjo i 12 år tenker vel mer banjo enn gitar eller fløyte osv.. Eller kanskje en mer syngende gitarvariant med en bulgarsk undertone, ornamenter og kvart-toner isteden for kommersiell gitarspill. Triller, bending av strenger og mer ørebaserte ting faller mer naturlig for meg.

Perkusivt gitarspill og kompgitar interesserer meg mer en sologitarspill. Forsøker vel å tilnærme meg en sangstemme slik at gitarspillet blir organisk og ikke mekanisk. Skulle jeg trekke frem noen eksempler finnes det selvfølgelig mange som spiller bra. Prince er en av de som spiller fantastisk kompgitar. Plassering er viktig slik at man får ting til å fungere og det gjør Prince utmerket.

6. Er visuelt gitarspill avhengig av stilart?

Ja, det mener jeg. De som holder på med "freebag" er nok mer opptatt evt lydforming. Man kan nok høre om folk spiller fra tabulatur siden det lett vil høres stivt og mekanisk ut. Ved åpen stemming vil man høre samme fremføring bli gjentatt fra gang til gang. Det krever selvfølgelig at man må sette seg inn i instrumentet på nytt for å kunne orientere seg.

7. Hvor mye må være visuelt før man kan kalle det for et visuelt språk som gitarspill?

Det er nok lett å høre om folk spiller fra for eksempel tabulatur siden det vil høres mekanisk ut.

8. Er det vanskelig eller lett å tenke visuelt gitarspill?

Det kommer litt an på hva man er vant til. Dersom man ikke er så vant til å bruke øret er nok det visuelle en trygghet. Tror det er viktig å glemme det visuelle og jobbe med øret. Det visuelle kan nok være en bra innfallsport for å kunne orientere seg på instrumentet. Etter hvert bør man glemme det visuelle og orientere seg etter øret.

9. Trenger man forkunnskaper for å kunne spille visuelt?

Ja, det vil jeg si. Du må lære deg avstander og orientere deg for å finne frem på instrumentet. Innlæringen er viktig. Er ikke helt sikker men jeg mener det er Allan Holdsworth som tenker gitarhalsen som en fargepalett. Det er utrolig bra det han gjør, men det er lite sangbart. Store intervaller og uvanlig sprang er en signatur. Jeg tror Allan Holdsworth muligens jobber visuelt.

10. Finnes det noe som heter visuelt gitarspill eller er det bare en effekt?

Ja, på begge deler. Det finnes helt klart noe som heter visuelt gitarspill og det er også en effekt eller verktøykasse. Jeg tenker at all kunnskap er bra dersom man ikke blir en slave av det. Det er viktig med kunnskap, men det gjelder å bruke den på riktig måte. Til slutt vil jeg si at jeg kan huske tilbake til barneskolen ting som ble sagt, men jeg sliter med å huske ansikt fra den tiden. Så for meg er det lettere å huske det auditive isteden for det visuelle.

6.2 Intervju 2 Rolf Kristensen

6.2.1 Biografi/ diskografi:

Rolf Kristensen er kjent som pedagog og musiker. Til daglig er han førsteamanuensis ved Høgskolen i Agder, Kristiansand, og underviser i gitar, improvisasjon, samspill og didaktikk ved institutt for rytmisk musikk. Han har vært sentral i oppbygningen av det rytmiske miljøet ved høgskolen, og mange av de mest suksessrike gitaristene på den norske musikkscenen har studert hos Kristensen.

Rolf Kristensen har i løpet av de siste 20 årene medvirket på mer enn 60 CD/LP-innspillinger. Han har gjort innspillinger og konserter med bl.a. band og artister som Secret Garden, Annbjørg Lien, Daniel Schnyder, Egil Kapstad, Hilde Hefte, Sigurd Køhn, DJ Strangefruit og Erik Faber for å nevne noen. Han har også turnert i inn og utland med mange av disse artistene, deriblant omfattende turnering med Secret Garden i Asia, Australia, USA og Europa, samt turneer i Norge, Japan og Tyskland med Anne Karin Kaasa og Annbjørg Lien. I 2005 utga han CD-en ”Shimmering Minor” under eget navn på Ponca Jazz Records.

6.2.2 Intervju

1. Kan man spille visuelt på gitar?

Spørs hva du mener med visuelt? Ja, man kan orientere seg visuelt på gitar. Så svaret er absolutt ja. Det er naturlig å orientere seg visuelt på gitar.

2. Kan man spille visuelt på andre instrumenter?

Det kan man. Selv spiller jeg litt sax og piano i tillegg til gitar som er mitt hovedinstrument. Jeg må ha et visuelt bilde på alle instrumenter for hva fingrene

spiller. Det er nok mer nødvendig med visualisering på gitar på grunn av anatomien. Piano, sax er lineære instrument. Det visuelle kan også være forvirrende i gitarspill.

3. Er visuelt gitarspill mer brukt blant nybegynnere enn viderekommende?

Andre faktorer vil bli viktigere for viderekommende etter hvert. Det auditive vil utgjøre en større del for viderekommende. Mønsteret på gitaren vil spille en stor rolle i starten. Etter hvert vil det gehørmessige få større plass.

4. Var din inngangsport til gitarspill visuell?

Ja. Eller begge deler. Musikk fra plater spilte en stor rolle. Det at jeg hadde en gitar tilgjengelig var nok den største faktoren. Husker jeg spilte "something" med Beatles på en streng som min første låt på gitaren.

5. Hva er din nåværende framgangsmøte for gitarspill?

Det visuelle er fortsatt viktig. Det er spesielt viktig for å lage system i øvingen eller undervisningen for min del. Dersom jeg spiller for eksempel en kvint ser jeg den på gitaren, men jeg hører den også. Det er nok en slags god blanding mellom det visuelle og auditive. Kanskje man kan si gehør knyttet til et visst mønster. En må støtte tanken gjennom det visuelle mønstret. Det visuelle er et verktøy for å utføre musikken. Man må selvfølgelig vite hva fingrene gjør.

6. Er visuell gitarspill avhengig av stilart?

Bruker man forskjellige stemminger blir det visuelle svakere og det auditive sterkere. Tror ikke ellers det er noen forskjell på stilarter. Det avhenger mer av nivå. Gehør blir nok mer og mer fremtredende ettersom man blir kjent med instrumentet.

7. Hvor mye må være visuell før man kan kalle det for et visuelt språk som gitarspill?

Alt er visuelt på en måte. I inspirerende øyeblikk vet man ikke alltid hva man gjør. Ting blir gjerne automatisert. En slags transe, men i innøvingsfasen er det visuelle viktig.

8. Er det vanskelig eller lett å tenke visuelt gitarspill?

I prinsippet er det lett, men gitaren er anatomisk komplisert sammenlignet med et piano som er lineært. Innøvingsfasen på gitar er viktig. Det er forskjellig på en gitar kontra et piano.

9. Trenger man noen forkunnskaper for å kunne spille visuelt?

Absolutt! Man trenger forkunnskaper for å kunne spille. En forkunnskap kan for eksempel være ditt forhold til musikk. Man vil gjerne ha instrumentet til å høre ut som noe man har hørt tidligere på en måte.

10. Finnes det noe som heter visuelt gitarspill eller er det bare en effekt?

Det er ikke bare en effekt. Det er en måte å forstå instrumentet på. Alt av bøker er en visuell fremstilling av musikk.

6.3 Intervju 3 Nils Olav Johansen

6.3.1 Biografi/ diskografi:

Nils Olav Johansen gitarist og sanger. Nils Olav har i en årrekke vært en av musikerne som har satt størst preg på den norske jazzscenen. Han er en fremragende gitarist og vokalist, men har en musikalsk spennvidde som nærmest gjør han unik. Han er også en fremragende sceneartist, med særegen evne til å kommunisere med publikum. Nils Olav er en søkende/forskende gitarist som stadig vil videre med sitt gitarspill.

Nils Olav er utdannet ved jazzlinja på Trøndelag musikkonservatorium 1986-88. I Trondheim ble han med i flere grupper utgått fra studentmiljøet, Close Enough (1987-88), Pentateuch (fra 1989, senere kalt «Blixband» og dokumentert med platene «På en lyserød sky» (1996) og «Texas» 1998), Big Bambus (fra 1989, plate utgitt 2001). Ellers må man nevne Farmers Market, Frode Fjellheims Jazz Joik Ensemble og Storytellers.

Farmers Market trenger ikke noen introduksjon. De har spilt inn albumene «Speed/Balkan/Boogie» 1994, «Musikk fra Hybridene» 1996 og «Farmers Market/Stian Carstensen» 1999-2000. Med Frode Fjellheim, som blander jazz og joik, spilte han inn «Saajve dans» (utgitt 1994). Med Storytellers har han spilt inn «Enjoy Storytellers» i 1994.

Nils Olav Johansen har siden midten av 90-tallet hatt en rekke gjesteengasjementer, bl.a. med Veslefrekk, Embla, Ståle Storløkken og Trondheim Jazzorkester, og spilt inn plater med bl.a. Håvard Lund («Letters» 1995), Niels Præstholm & Embla Nordic Project i København («Imagic» 1997), gruppa «TingeLing» (1997), Jon Balke («Saturation» 1998), Sigurd Køhn/Nils Olav Johansen sekstett («Woman's got to have it» 1999), Sverre Gjørvad («Denne lille pytten er et hav» 2001), Solveig Slettahjell («Slow motion orchestra» utgitt 2001), Eldbjørg Raknes («So much depends upon a red wheel barrow» utgitt 2002), Christina Bjordal («Where dreams begin» 2003), Børre Dalhaug («Bigbandblast» utgitt 2004), Transjoik («Uja nami»

utgitt 2004 og «Bewafå» utgitt 2005) og Eirik Hegdal with Trondheim Jazz Orchestra (2004). I 2005 er han blitt fast medlem av den engelsk-norske gruppa «Food». Han har også gjestet musikere som Petter Wettre.

6.3.2 Intervju

1. Kan man spille visuelt på gitar?

Ja, det kan man. Det er viktig å memorere skalaer, akkorder osv... Symmetrisk tenkning er en god metode. Jeg spiller med kvartstemt gitar. Gitaren er et ekstremt visuelt instrument. Hele oversikten er visuell, mønstret... Gitaren er visuell.

2. Kan man spille visuelt på andre instrumenter?

Selvfølgelig. På andre instrument som er visuelt oppbygget. Dvs strengeinstrument, knappe trekkspill. Det handler om informasjon til hjernen.. huske hva du skal gjøre. Alt er visuelt. Gitaren er ekstrem visuell. Piano er ikke like mye visuelt.

3. Er visuelt gitarspill mer brukt blant nybegynnere enn viderekommende?

Ja. Det er eneste referansen for nybegynnere. Det optimale målet må være å høre tonene slik at en vet hvor man skal trykke. Kjenne igjen frasene er utrolig viktig.

4. Var din inngangsport til gitarspill visuell?

Nei. Musikken var inngangsporten. Lærte om Beatles og pop musikk... Kunne ikke noe om gitar da jeg begynte. Lærte akkorder på kulturskolen i starten. Etter hvert som jeg lærte mer gitarspill kunne jeg se mer og mer det visuelle med gitaren.

5. Hva er din nåværende framgangsmøte for gitarspill?

Musikalske ideer. Følge ideen. Kanskje det er en kombinasjon av innøvet melodisk gitarspråk og visuelle tanker som blir min "fasit" Det bør være et mål å bygge seg

opp et stort språk, videreføring inntil andre ideer dukker opp. En slags logisk komponering. Alt man gjør vil uansett få følger.

Sitter i dag med mange gode følelser av ting jeg har gjort tidligere uten å se meg for mye tilbake. Noe som jeg heller ikke er så opptatt av. Uansett innspilingen med Jon Balke (Saturation) fra 98 gir meg gode følelser med tanke på musikalske ideer og arbeidet som ligger bak gitaren. Story tellers 94 er også trivelig i et godt lag. Men, men.. kanskje det bare er nostalgi... fin tid.

6. Er visuell gitarspill avhengig av stilart?

Stilart? Tenker du innen jazz? All skrevet musikk er på sett og vis visuelt. Dersom du har lært en gang hvor tonene ligger er det visuelt. I en perfekt tilstand utfører fingrene hva du tenker... Når jeg snakker ser jeg ikke for meg ordet... Det samme kan du se i musisering som språk..

7. Hvor mye må være visuell før man kan kalle det for et visuelt språk som gitarspill?

Dersom det har fortid i noe visuelt. Hva er visuelt og hva utfører tanken der og da? Hvis tanken er opptatt av musiseringen. Hva er da visuelt? Her er det snakk om definisjon når man begynner å spisse begreper.

8. Er det vanskelig eller lett å tenke visuelt gitarspill?

Lett. Gitaren er som sagt et ekstremt visuelt instrument. Det kan være skummelt dersom man bare knytter musikken opp mot bare visuell tenkning. Er det egentlig din smak du formidler, eller blir man bare en som formidler et mønster.... ?

9. Trenger man noen forkunnskaper for å kunne spille visuelt?

Det er nødvendig å tilnærme seg gitaren visuelt. Det vil si lære seg hvor tonene ligger...

10. Finnes det noe som heter visuelt gitarspill eller er det bare en effekt?

Dersom det er utgitt i bokform er det en visuell tilnærming. Visuell tenkning er et verktøy for å lage musikk, overføre ideer... Jeg har enda ikke møtt en gitarist som kun tenker abstrakt om gitaren.

7.0 Sammenfatning og analyse av intervjuer del II

Jeg har avgrenset oppgaven til tre intervjuobjekter. Resultatet er selvfølgelig preget av min avgrensning. Samtaler med gitarveileder Nils Olav Johansen preger naturligvis oppgaven. Jeg vil også sammenligne eget ståsted som gitarist opp imot intervjuobjektene.

1. Kan man spille visuelt på gitar?

- Her er det et samstemt ja fra alle tre intervju objektene og meg selv.

Det er helt naturlig og orientere seg visuelt på gitaren. En av gitaristene har også valgt å kvartstemme gitaren noe som gjør den enda mer metrisk. Nils Olav kvartstemmer gitaren og slipper da tersforskyvningen som er fra G til H strengen. Det hersker ingen tvil at man kan spille og orientere seg visuelt på gitaren ut ifra svarene som jeg har fått. Det er helt tydelig at dette er i tillegg en meget god og nødvendig verktøykasse for gitarspill. Mønster innlæring er et av temaene når man orienterer seg på gitaren. Selv deler jeg ofte gitaren inn i fem bokser for å få oversikt på instrumentet. (Se oppsett/tonene på gitaren) Dette gjelder ved innlæring av ulike skalaer som for eksempel syvtone skalaen i C-dur eller femtone skalaen i A-moll penta. Intervjuobjektene svarer derfor ikke overraskende men er tvert imot som forventet en ekstra bekreftelse for visuell orientering som metode for gitarspill.

2. Kan man spille visuelt på andre instrumenter?

- Heller ikke her er det uenighet.

Det viser seg at de svarer likt på dette spørsmålet også. Piano, blåseinstrumenter blir tatt som eksempel på lineære instrument som også kan spilles visuelt på men ikke i like sterk grad som gitaren. Gitaren og strengeinstrumenters anatomi gjør visualisering nødvendig og mulig i en større grad enn lineære instrumenter. Samtidig kan visualisering være forvirrende for gitarspill. Er det et visuelt musikksspråk man

ønsker å formidle/ og uttrykke som utøver. Slik jeg ser det må ikke musikken være verktøykassen for det visuelle. Men helt motsatt: ”Visuell orientering som metode for gitarspill” må være en verktøykasse for musikken.

Man ser altså ulike bruk av visuell orientering ut ifra ulike instrumenters oppbygging. Noen instrumenter byr opp til mer visuell orientering på grunn av instrumentets anatomi. Mens andre instrument har det i mindre grad. Det er likevel nødvendig med et system for å kunne spille. Det visuelle er en sterk informasjonskilde til hjernen. Tenk bare på Tv som er en sterk informasjonskilde. Vi lærer oss tidlig i livet å ta til oss informasjon via TV. Hva med visuell hukommelse. Det vil si hukommelse som er knyttet til synssansen. Evnen til å huske det man har sett er bedre enn for eksempel det man har hørt.

Mange instruksjonsvideoer til ulike instrument er også laget nettopp på denne måten.

3. Er visuelt gitarspill mer brukt blant nybegynnere enn viderekommende?

- Heller ikke her var de intervjuede uenige.

Visuell orientering er en utrolig viktig og nødvendig verktøykasse for nybegynnere. Innlæringsfasen på gitar er viktigst (Dette understreker også Rolf Kristensen som jobber ved HiA, musikkonservatoriet) og da er visuell orientering en meget god metode. Egne erfaringer fra undervisning viser at gitarister helt opp i voksen alder ikke har kunnskap om tonearter. Mye av pop, rock og jazzmusikken gjennom historien viser seg å ha har ikke skolerte gitarister og musikere. Dette fenomenet ser også ut til å fungere utmerket. Disse gitaristene er i mine øyne uten tvil visuell orienterte. E-dur er en av favoritt toneartene for en gitarist men den er ikke særlig velkommen for en lite dreven pianist som må slite med E-durs fire kryss. Gitaristen har rett og slett ikke anelse om at det i det hele tatt dreier seg om fire kryss. Etter hvert vil også det auditive forhåpentligvis utgjøre en stor del. Det bør være ønskelig å kunne høre tonene på gitaren slik at man vet hvor man skal trykke. Den visuelle orienteringen blir dermed en verktøykasse ettersom man blir kjent med gitaren. Per Elias Drabløs skriver om ”Gehörstradering i Akademia” om paradigmer i forskning på rytmisk musikk. Innlegget er meget bra skrevet og jeg valgte å referere til det i

forbindelse med min musikkvitenskapsoppgave. Jeg ser tydelig linker/tanker inn mot visuell orientering som metode for gitarspill. Se sitat under av ”Paul McCartney”

4. Var din inngangsport til gitarspill visuell?

- Nei musikken viser seg å stå i sentrum for de intervjuede.

Beatles blir tatt som eksempel. De var helter under intervjuobjektene oppvekst. Etter hvert som man blir kjent med gitaren kommer den visuelle orienteringen mer til syne. Det å ha en gitar tilgjengelig var/er også selvfølgelig en stor faktor for alle. Det ser ikke ut som om gitarens anatomi er kjent for de som lærer seg å spille gitar men noe som kommer etter hvert. Musikken er heldigvis i sentrum for de som begynner å spille gitar og musikken må også fortsette å være i sentrum.

Paul McCartney sier følgende i et intervju med journalisten Dennis Polkow i 1991:

”I’ve got a feeling that if I start learning now how to do it ”the proper way”, I’ll lose a lot of my freedom. Similarly, John Lennon, didn’t know how to write it down, neither could Elvis, Little Richard, Fats Domino, Chuck Berry. None of them could notate music, yet they still wrote great music. You can actually have too much knowledge.”

De som begynner å spille gitar eller andre instrumenter er ofte uten referanser til instrumentet. Gitaren i seg selv er nok uhyre populær på grunn media og musikken som blir presentert for oss i dag. Vi blir stadig vekket minnet på om hva som er bra og kul musikk. Gitaren har ofte en sentral plass i pop og hvor sterkt miljøet påvirker oss illustreres hos blant annet Bronfenbrenner. Gitaren har som alle andre instrument sine fordeler og bakdeler. Fordelene er uten tvil tonearter som medfører til en visuell orientering. Bakdeler er som regel tone i gitaren. Man må trykke ned strengen noe som ofte oppleves som tungt/vondt i starten. I tillegg må man ha et anslag med for eksempel tommel eller plekter. På et piano kommer tonen ganske så lett. Det er bare å ta et lite barn som eksempel når det får sitte framfor et piano for første gang i sitt liv. Da går det ofte ganske vilt for seg og tonene hagler ut. Det samme kan selvfølgelig gjennomføres på en gitar men prosessen med å snu hånden rundt gitaren for så å trykke pluss lage et anslag er mer omfattende. Jeg sier ikke med dette at piano er et

lettere instrument. Vil bare understreke at alle instrument har sine fordeler og bakdeler.

5. Hva er din nåværende framgangsmåte for gitarspill?

Musikernes tanker rundt dette kan sammenfattes i disse punkter.

- Gehør knyttet til visuell orientering.
- Musikalske ideer.
- Kombinasjon av visuell orientering og teori.
- Videreføre ideer inntil andre ideer dukker opp kombinert med et stort musikalsk språk.
- Støtte opp tanken med den visuelle orienteringen som et verktøy.
- Fingrene må ikke spille for deg men du må spille med fingrene.
- Viktig å vite hva de gjør.
- Visuell orientering som verktøykasse er bra og nødvendig. Men det er viktig å bruke riktige verktøy for å løse ulike oppgaver.

6. Er visuell gitarspill avhengig av stilart?

Ved forskjellige stemminger av gitaren vil nok det visuelle variere i styrke. Mange artister/gitarister benytter seg av ulike stemminger. Joni Mitchell er en av mine favoritter i denne sammenhengen. Ulike stemming av gitaren er et interessant tema. Når gitarens vanlige stemmestruktur blir satt i et nytt system mister vi mye av den visuelle orienteringen. Det kjente blir plutselig ukjent når gitaren får en ny stemming. Og vi som gitarister blir tvunget til å sette oss inn i et nytt mønster/oppsett. Etter som man utvikler seg på gitaren handler det mer og mer om nivå på instrumentet. Det auditive vil komme sterkere og sterkere etter som man blir kjent med instrumentet.

Nils Olav Johansen mener at man ikke ser for seg "ordet" når man snakker.

Kan dette sammenlignes med tanke på musisering? I høyeste grad mener jeg. I en perfekt tilstand utfører fingrene hva man tenker...

Det at fingrene utfører hva men tenker i en perfekt tilstand.... Er det visuelt eller er det ikke visuelt? Dette med tanke på det man en gang har lært ved visuell innlæring/orientering.

7. Hvor mye må være visuell før man kan kalle det for et visuelt språk som gitarspill?

Johansen, Carstensen og Kristensen er enig om at en eksakt gradering ikke lar seg gjøre.

- *Hva er egentlig visuelt og hva er ikke visuelt, dersom noe har en fortid i noe visuelt?*

Det viser seg at visuell orientering som språk for gitarspill er til stede i de fleste tilfeller. I visse øyeblikk vet man ikke alltid hva man gjør. Snakker vi om ”transe” eller at ting blir automatisert. Det å spisse begreper kan lett føre til forvirring. Det blir som det ekstreme som for min del fort blir feil. Ekstremisme betyr for meg undergang og fører en rett til sin egen grav. Det må finnes rom for ballanse dersom noe skal fungere.

8. Er det vanskelig eller lett å tenke visuelt gitarspill?

Her er det også et samstemt svar. ”Lett”.

Innøvningsfasen på en gitar er viktig og visuell tenkning er et meget godt redskap for dette. På grunn av gitarens anatomi får vi en annen utfordring enn ved for eksempel et piano. Visuell orientering som et redskap for musisering er nok et fornuftig utgangspunkt. Visuell orientering er også en snarvei til gitarspill og av den grunn mye brukt. I countrysjangeren og en del jazzmusikk blir romertallet systemet en del brukt istedenfor akkordsymbolet. Dermed blir det også lett å bytte toneart om det skulle bli nødvendig. Det vil si dersom C er tonearten og akkordene C, F og G blir spilt. Vil det være naturlig å si: I for C, IV for F og V for G.... osv Romertallsystemet er også en fin metode for å trene opp et godt gehør.

9. Trenger man forkunnskaper for å kunne spille visuelt?

- Absolutt mener samtlige av intervjuobjektene inkludert meg selv.

Forkunnskaper er nødvendig for å spille i det hele og det store. Man vil gjerne ha instrumentet til å høre ut som noe man har hørt fra før. Dette er også et paradoks i og med at men gjerne vil ha en egen sound innen rytmisk musikk. Rytmisk musikk er ofte en mer kodet verden. Samtidig er det viktig å være gjennom en “copicat” periode. Det er på samme måte viktig å kjenne sin historie men også ha evnen og viljen til å gå videre.

Etterhvert som man behersker instrumentet vil selvraliseringen komme mer til syne. Hvordan *jeg selv* vil låte vil da være interessant for rytmisk musikk? Mens et klassisk ideal vil være å tilnærme seg komponisten/utøveren så mye som mulig.

10. Finnes det noe som heter visuelt gitarspill eller er det bare en effekt?

Det er ikke bare en effekt. Det er i høyeste grad en måte å forstå gitaren på. Bøker etc.. er en visuell framstilling av musikk. Visuell gitarspill kan nok brukes som en effekt. Selv liker jeg å kalle det for en verktøykasse. Det er som i andre yrker viktig å ha en god verktøykasse, slik at man lett kan løse de ulike oppgavene. Så gjelder det også å kunne bruke verktøyene og ikke minst velge ut riktig verktøy til riktig anledning eller jobb.

8.0 Konklusjon

Jeg tror man kan løsrive seg fra musikkens regler og tenke visuell orientering som et eget selvstendig språk for gitarspill, men er dette ønskelig?

- ”Visuell orientering som metode for gitarspill” er en verktøykasse for gitarspill.
- Jeg bruker bevisst visuell orientering med tanke på tre og fireklanger for å få et stramt uttrykk, og denne metoden har løftet meg som gitarist.

Fingrene utfører hva man tenker i en perfekt tilstand. Når man snakker ser man ikke for seg ordet. Det samme fenomenet finnes i musikken. Dersom noe har et opphav i noe visuelt, men ikke lenger er visuelt. Hva er visuelt da? Det merkelige er at man må gjennomføre en ”copicat” periode for så å glemme den i rytmisk musikk. De visuelle ideene må stå på egne ben, i tillegg til at de må passe inn i et samspill. Det er viktig å følge opp ideer og fraser slik at publikum kan kjenne igjen musikken. Tre og fireklanger skaper en gjenkjennelig klang, og det spesielt når de blir gjentatt for eksempel i oktaver som vist på DVDen. Tre og fireklanger er også en rød tråd i mitt visuelle gitarspill. Med andre ord skaper klangene i seg selv en mulighet for videreføring av fraser til noe nytt dukker opp.

En mastergrad må spisses og avgrenses. Jeg ser likevel for meg mer forskning på feltet ”Visuell orientering som metode for gitarspill”. Dette er noe jeg selv fortsetter å videreutvikle i tiden framover. Kanskje det også en dag åpner seg muligheter til videre studier på dette området.

De som vokser opp i dag har det meste tilgjengelig, og de kan bare forsyne seg. I en slik situasjon er det like viktig og beskytte seg. Det er bra å ha mange løsninger i gitarspill, men det er minst like viktig å følge opp ideene. Når man sitter på mye informasjon og kunnskap er det uhyre viktig å bruke den riktig. Som tidligere nevnt ”Less is more” i mange tilfeller. ”Krydder er bra i mat når det anvendes riktig ut ifra publikum og setting”. Det samme gjelder musikken. Det ideelle er ikke alltid hva man kan, men hvordan man kan løse en oppgave.

9.0 Kilder

Samtale med Tor Dybo
Samtale med Bendik Hofset
Samtale med Knut Tønsberg
Samtale med Per Kjetil Farstad
Samtale med Rolf Kristensen
Samtale med Stian Carstensen
Samtale med Nils Olav Johansen

9.1 Litteraturliste

Bjørn Kruse Jazzteori
Finn Benestad Musikk lære
Jon Roar Bjørkvold Det musiske menneske
Bird Charlie Parker
The Autobiography Miles Quincy Troupe
Nicholas Cook/ Mark Everest (red.) (1999) Rethinking Music

Kompendium "Master of Performing Music"
Kompendium Woodshedexperience Petter Wettre
Kompendium (harmony & melody) Joe Pass
Kompendium Essential Jazz Lines Joe Pass
Kompendium Best of Joe Pass
Kompendium Omnibook Charlie Parker
Kompendium Reading Contemporary Guitar Rhythms M.T Szymczak

Internett: "Gehörstradering i Akademia" om paradigmer i forskning på rytmisk musikk av Per Elias Drabløs

9.2 Internettadresser

<http://www.ballade.no/mic.nsf/home/bransjeregister?opendocument&url=http://www.ballade.no/symfoni/kontakt.nsf/pub/per2003081510350798714579>
<http://www.caplex.no/Web/ArticleView.aspx?id=9340349>
<http://www.caplex.no/Web/ArticleView.aspx?id=9333448>
<http://www.caplex.no/Web/ArticleView.aspx?id=9312569>
<http://www.caplex.no/Web/ArticleView.aspx?id=9323901>
<http://www.caplex.no/Web/ArticleView.aspx?id=9323006>
<http://visualguitar.com/index.php>
<http://www.caplex.no/Web/ArticleView.aspx?id=9335649>

<http://www.ballade.no/nmi.nsf/home/ballade?opendocument&url=http://www.ballade.no/nmi.nsf/doc/art2006080715074493354543>

10.0 Uedlegg

Video/DVD 30 minutter